

TÖRTÉNELEM

1. MINTAFELADATSOR

EMELT SZINT II.

2015

A VIZSGA IDŐTARTAMA: 140 PERC

Fontos tudnivalók¹

Kérjük, hogy egyértelmű válaszokat adjon, egyértelmű jelöléseket alkalmazzon – javítás esetén is. Válaszaiban a lényeg megfogalmazására törekedjen, ne lépje túl a rendelkezésre álló helyet!

Kérjük, kék színű tollat használjon.

A feladatok megoldásakor tartsa szem előtt az alábbi javaslatokat!

- Olvassa el figyelmesen a feladatokat!
- Kövesse pontosan a feladatlapon utasításait!
- Tanulmányozza a feladatokhoz kapcsolódó forrásokat (kép, ábra, szöveg, térkép)!
- Használja minden feladat megoldásához a megengedett segédeszközöket: a középiskolai történelmi **atlasz** térképeit (**az adatsorok nélkül**), valamint a helyesírási szótárt! A személyek, topográfiai adatok és fogalmak csak pontos helyesírással értékelhetők.
- Válaszait gondos mérlegelés után, lehetőleg javítás nélkül írja le!

A szöveges, kifejtendő feladatok kidolgozásakor az alábbi munkamenetet javasoljuk:

1. Helyezze el időben és térben a feladatban megjelölt problémát!
2. Használja föl a feladat megértéséhez a forrásokat, illetve a középiskolai történelmi atlasz térképeit!
3. Gyűjtse össze azokat az általános fogalmakat (pl. fejlődés, változás, termelés), illetve az adott korszakhoz kapcsolódó fogalmakat (pl. várjobbágy, céh, személyi kultusz), melyekkel az adott probléma bemutatható!
4. Az állításait támassza alá a forrásokból megszerzhető információkkal, következtetésekkel!
5. Ha szükséges, készítsen vázlatot, illetve pizkozatot!
6. Tárja föl a probléma előzményeit, okait, következményeit!
7. Fogalmazzon meg feltételezéseket, magyarázatokat!
8. Építse be a mondanivalójába az önálló ismereteit (pl. nevek, évszámok), nézőpontját, véleményét!
9. Ügyeljen arra, hogy a mondatai világosak legyenek!
10. Szerkessze meg a szövegét, és figyeljen a helyesíráásra is!

Tájékoztató:

Az esszé javításának a szempontjai:

- a feladat megértése,
- megfelelés a tartalmi követelményeknek,
- a válasz megszerkesztettsége, logikussága, nyelvhelyessége és helyesírása.

Eredményes munkát kívánunk!

---

¹ A feladatsorokat az OFI munkatársai készítették vizsgafejlesztési, kutatási célból. A feladatsorok lényegileg hasonlóak, a vizsgakövetelményeknek megfelelnek, de számos részletükben nem egyeznek az OH tételkészítő bizottság által készített és készítendő feladatsorokkal, hisz a feladatok fejlesztése folyamatban van. E projekt célja ennek a munkának a támogatása volt.

II. SZÖVEGES, KIFEJTENDŐ FELADATOK

Olvassa el figyelmesen!

A következő feladatok közül összesen hármat kell kidolgoznia.
Az alábbi szabályok alapján kell választania:

- egy, az **egyetemes** történelemre vonatkozó **rövid (1.)** feladat,
- egy, a **magyar** történelemre vonatkozó **hosszú (2.)** feladat,
- egy, valamely **több korszakon átívelő** történelmi probléma bemutatására irányuló **hosszú (3.)** feladat.

Az első és a második szöveges feladatnak **különböző korszakokra** kell vonatkoznia. A harmadik feladatnál bármelyik esszét választhatja, függetlenül attól, hogy melyik variációt írta meg az első két feladat esetében.

A feladatok témái:

13. A középkori városok (rövid)
14. A világgazdasági válság megoldása az USA-ban (rövid)
15. Az Árpád-kor (hosszú)
16. Magyarország 1939-41 közötti külpolitikája (hosszú)
17. A magyar történelem népességmozgásai (hosszú)
18. A magyar országgyűlés (hosszú)

Lehetséges feladatkombinációk (Jelölje választását X jellel!):

13.	13.	14.	14.
16.	16.	15.	15.
17.	18.	17.	18.

Csak ezekből választhat!

Tanulmányozza figyelmesen a feladatokat!

Csak a szabályosan kiválasztott feladatok értékelhetők.

A feladatok után az értékelési szempontok szerepelnek, az elért pontszámokat a javító tanár állapítja meg.

A feladatok közül csak a választott hármat dolgozza ki!

A válaszok elkészítése során fogalmazvány (piszkozat) készíthető.

13. A feladat a középkori városok 11–14. századi történetével kapcsolatos. (rövid)

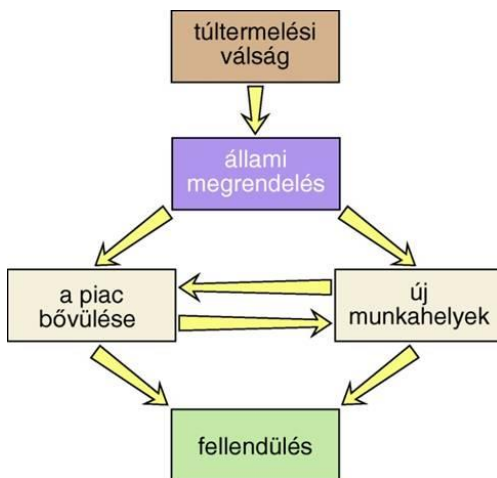
Mutassa be a források és az ismeretei segítségével a céhek szerepét a középkori gazdaságban!

„32. Minden posztónak tiszta gyapjúból kell lennie és ugyanolyan jónak az elején, mint a közepén. Ha nem ilyen, akkor készítője minden vég posztóért 5 sou büntetést fizet, bármilyen szövőszékről került is le, ennek fele a királyt, fele a céhmestert és az esküdteket illeti munkájukért és fáradozásukért. [...]

47. Az említett céh tagjai közül senki sem kezdheti a munkát napfelkelte előtt, különben a mester 12, a segéd 6 dénár büntetést fizet, ha nem forgott fenn az a körülmény, hogy a vég posztót be kellett fejezni. Ebben az esetben a segéd [...] bemehet, de csak aznap.” (A párizsi takácsok céhszabályzatából, 13. század¹)

14. A feladat az USA világgazdasági válságból való kilábalásának az időszakával kapcsolatos. (rövid)

Hogyan oldotta meg a válság okozta gazdasági, társadalmi problémákat Roosevelt a New Deal bevezetésével? **Válaszoljon** a források² és az ismeretei segítségével!

„A mi feladatunk nem új erőforrások feltárása és felhasználása vagy több áru termelése. Hétköznapi, egyáltalán nem drámai munkára van szükség: a meglévő erőforrások és vállalatok felhasználásának biztosításáról, felesleges termékeink külső piacainak visszaszerzéséről, a nem kielégítő fogyasztás problémájának megoldásáról, a termelés és a fogyasztás összhangjának megvalósításáról, a javak és áruk igazságosabb elosztásáról, a meglévő gazdasági szervezetnek a nép szükségleteihez való idomításáról. [...]” (Roosevelt választási beszédéből, 1932)

Keynes elmélete a válság megoldásáról

15. A feladat az Árpád-korra vonatkozik. (hosszú)

Mutassa be a források és az ismeretei segítségével a keresztény vallás felvételét, elterjedését és megszilárdulását Magyarországon Szent István, Szent László és Könyves Kálmán idején! **Milyen** szerepe volt a kereszténységnek a középkori magyar állam létrejöttében?

„Akarjuk, hogy a püspököknek legyen hatalmuk az egyház ügyeit ellátni, igazgatni és kormányozni, és az egyházban sáfárkodni, a kánonok tartása szerint.”

[...]

„1. Tíz falu építsen egy templomot, amelyet lássanak el két telekkel [...] lóval és kancával, hat ökörrel és két tehénnel, 30 aprómarhával. Ruháról és oltárról a király gondoskodik, papról és könyvekről a püspök.

8. [...] vasárnap mindenki menjen templomba [...] kivéve azokat, akik a tüzet őrzik. Ha pedig hanyagsága folytán [...] marad otthon, az ilyet verjék meg, és hajukat nyírják le.

10. Ha valaki hús evésével megsérti [...] a böjti időszakot, akkor egy héten át zárva böjtöljön.

18. Ha valakinek az Isten tizedt adott egy évben, a tizedik részt adja Istennek, és ha valaki tizedét elrejt, kilenc részt fizessen.” (Szent István törvényeiből)

„3. Azoknak a papoknak, kik első és törvényes házasságban élnek, a béke megóvása és a szentlélek egysége miatt, ideiglenesen engedélyt adunk, amíg nekünk ebben az ügyben a szent atya tanácsot fog adni.

11. Ha valaki vasárnapon vagy nagyobb ünnepeken nem megy az ő kerületének egyházába, verésekkel javítsák meg.

19. Ha valamely falu népe elhagyja templomát és más helyre költözik, a püspök hatalma és a király parancsa kényszerítse vissza oda, ahonnan eltávozott.

22. Akik pogány szokás szerint kutak mellett áldoznak, vagy fákhoz, forrásokhoz és kövekhez ajándékokat visznek, bűnükért egy ökörrel fizessenek.” (Szent László törvényeiből)

„73. A keresztények temetkezési helyei csak templomok térségében lehessenek.”

[...]

„7. Hogy senki se tartson meg semmit a pogány szokásokból: aki pedig ezt teszi, ha az öregebbek közül való, negyven napig szigorúan vezekeljen, ha pedig a fiatalabbak közül, hét napon át [vezekeljen] verésekkel.

32. Azoknak, akik a szerpapságot és áldozópapságot nőtlen állapotban nyerték el, feleséget venni nem szabad.

57. A boszorkányokról pedig, mivel ilyenek nincsenek, semmiféle vizsgálatot ne tartsanak.” (Kálmán törvényeiből³)

16. A feladat Magyarország 1939-41 közötti külpolitikájára vonatkozik. (hosszú)

**Hogyan próbálta Teleki Pál a fegyveres semlegesség politikáját érvényesíteni 1939-41 között?
Válaszoljon a források és az ismeretei segítségével!**

Általános honvédelmi kötelezettség

1. § A honvédelemben személyes szolgálatával és vagyonával mindenki köteles a jelen törvény rendelkezései szerint résztvenni.

A honvédelmi kötelezettség tagozódása

2. § A honvédelmi kötelezettség magában foglalja a leventekötelezettséget (Második Rész), a hadkötelezettséget (Harmadik Rész), a honvédelmi szolgáltatások kötelezettségét (Negyedik Rész) és a légvédelmi kötelezettséget (Ötödik Rész).

Magyarországra menekült lengyel katonák

Részlet az 1939. évi II. törvényből

„Barátsági szerződés a Magyar Királyság és a Jugoszláv Királyság között. Ő Főméltósága a Magyar Királyság Kormányzója és Ő Felsége Jugoszlávia Királyának nevében a Királyi Régensek [...] elhatározták, hogy Barátsági Szerződést kötnek [...]

1. cikk. A Magyar Királyság és a Jugoszláv Királyság között állandó béke és örökös barátság fog fennállani.

2. cikk. A Magas Szerződő Felek egyetértenek abban, hogy tanácskozni fognak mindazon kérdésekben, amelyek megítélésük szerint kölcsönös kapcsolataikat érinthetik.

3. cikk. A jelen Szerződés meg fog erősíteni és a megerősítő okiratok, mihelyt lehetséges, Budapesten ki fognak cseréltetni [...]” (*A magyar–jugoszláv barátsági szerződés, 1940. december 12., Belgrád*)

„A magyar kormánynak fő feladata ebben az európai háborúban az, hogy Magyarország katonai, anyagi és népi erejét a háború végéig konzerválja. Mindenáron távol kell maradnia a konfliktusban való részvételtől. A háború kimenetele kétséges. De minden eshetőségben Magyarországnak fontosabb, hogy megtépázatlanul álljon ott az európai konfliktus befejeződésének periódusában. Nagyon könnyen megtörténhetik, különösen Németország esetleges vereségének esetén vagy még Németország nem is egészen teljes veresége esetén, hogy a háború végén akár egész Európában, akár Európának ebben a keleti részében kaotikus állapotok állanak be, amelyek legnagyobb veszéllyel azon államokra fognak jární, amelyek védtelenek, amelyek anyagi eszközeiket és hadseregüket a konfliktus befejeződése előtt feláldozták [...]” (*Teleki Pál miniszterelnök tájékoztatója a londoni és a washingtoni követnek Magyarország külpolitikájának az alapelveiről, 1941. március 3.*⁴)

17. A feladat a magyar történelem népeségmozgásaira vonatkozik. (komplex)

Tárja fel és hasonlítsa össze a források és az ismeretei segítségével a Magyar Királyság területére irányuló népeségmozgások fő okait, a népeségmozgásokhoz kapcsolható főbb szándékokat és következményeket a tatárjárás után, a 18. században és a dualizmus korában!

„Befogadtuk a kunokat is országunkba, és sajnos most pogányokkal védelmeztetjük országunkat, pogányokkal tiportatjuk le az egyház ellenségeit. Sőt a kereszténység érdekében elsőszülött fiunkat kun leánnyal házasítottuk össze, hogy ezzel elkerüljük a még rosszabbat, és alkalmat teremtsünk őket keresztvíz alá édesgetni, mint azt már többükkel megtettük. Mindezzel és egyebekkel szerelnők a szent főpap előtt világosan bizonyítani, hogy ilyen szorongatott helyzetben Európa egyetlen keresztény uralkodójától s népétől sem kaptunk hasznos segítséget, csak a jeruzsálemi ispotályosok házából, amelynek tagjai kérésünkre nemrég fegyvert fogtak a pogányok és eretnekek ellen országunk és a keresztény hit védelmére; ezeket rögtön el is helyeztük a legveszélyesebb területeken: túl a Dunán a kunok és bolgárok határán... Más részüket országunkban helyeztük el a Duna mellett épített váraink védelmére, mert ebben járattan a mi népünk.” (IV. Béla IV. Ince pápához 1250-ben írt leveléből)

„Midőn istenben boldogult báró Haruker (Harruckern) 1716. esztendőben elkezdé ezt az 1685-től fogva majd pusztán és üresen álló jószágot megszállítani, tehát itt eleinte senki sem akart lakos lenni, mivel az ember a mindenkori háborúságnak vérengzésétől félt. De ez a békességes tűró úr tudott utat s módot találni, hogy Magyarországnak tartományibul, sőt még némely idegen országokbul is, úgymint Sváb-Frank és Rajna kerületeibül is ide embereket hívott. A vallásnak szabad gyakorlása megengedtetvén az új lakóknak; mindenféle nemzet, magyar, német, tót [szlovák], rác [szerb] és oláh [román] barátságosan fel- s bévétetett; mindazáltal mindenik nemzetnek, mindenik vallásbélinek különösen kimutatott helyen kellett megtelepedni. [...] Ez az úr igen kevés adót s robotot kívánt tőlök. [...] Ott hol az előtt 50-60 esztendőkkel egy füstös gulyás kunyhó valami török ferdő, örméniek szállása s majorja állott ott mostanság 500, 600, 800 és 1000 házakbul álló helységek vagynak, melyek 5000, 6000 és 8000 lakókkal is bővölködnek.” (Tessedik Sámuel: *A parasztember Magyarországon című művéből*)

„1890-ben a gyári munkásoknak csak 45%-a, 1910-ben 56%-a volt magyar anyanyelvű. A németek száma Budapesten 1869-1900 között megnégyszereződött.

1900-ban a lakosság 23,6%-át tették ki. 1910-ben a budapesti németeknek csak 27%-a született Budapesten, 42% vidékről jött, a többi Ausztriából, Németországból. A németiség elsősorban a szakmunkásságot képezte. Kialakultak az ún. német iparágak. 1890-ben az építőiparban a cserépfedők 49%-a, a kőművesek 40%-a, a kőfaragók 41%-a, az üvegesek 24%-a német anyanyelvű. A másik hagyományosan német iparágban, a fémiparban az öntőknek 45%-a, az esztergályosoknak 36%-a, a bádgosoknak 29%-a volt németajkú. Magas százalékos arányt képviseltek Budapesten a német anyanyelvűek a szolgáltatások terén is: cukrászok 55%, vendéglősök 42%. A német szakmunkásság szerepét támasztja alá, hogy mintegy 69 iparág szókinése német.” (A magyarországi németek című kötetből. Szerkesztette: Manherz Károly⁵)

18. A feladat a magyar országgyűlésre vonatkozik. (komplex)

Mutassa be és hasonlítsa össze a források és az ismeretei alapján az országgyűlés szervezeti felépítését, résztvevőinek körét és az országgyűlési küzdelmek fő problémaköréit a három részre szakadt ország korában (a XVII. század elején), a reformkorban (a XIX. század első felében) és 1848-ban!

„Az is kiváltképpen méltó dolog, hogy a király Ő felsége a Bécsben alkotott eme cikkelyhez képest Magyarországnak a karait és rendeit az ő kiváltságai, szabadságai, szokásai és az azokban foglalt minden egyéb mentségeikben szentül és sértetlenül megtartsa.

1. § És elhatározták, hogy az ország decretumait és cikkelyeit is, az egyéb törvényes eljárásokkal együtt, amint azokat az országglakók közül az arra kijelölt személyek megjavítják, rendbeszedik, és azután ugyanazok az országglakók a legközelebbi közönséges országgyűlésükön jóváhagyják; ugyanazokat Ő felsége is királyi oklevelével helybenhagyni és megerősíteni tartozzék.

2. § És hasonlóképpen elhatározták, hogy ezen cikkelyhez képest, senkit törvényes idézés és a törvény rende szerint való elmarasztalás nélkül meg ne büntessenek.” (1608. évi törvények)

„Szatmár megyének két követi, kik honunkból együtt jövének az országos törvényhozásban résztvenni, most utólszor állunk itt a Tisztelt Karok és Rendek szép koszorújában, egymás mellett. [...] Eljött az idő, s a kir. válasz az úrbérben megérkezett. Megyénk jónak látta az V. és VIII. cikkelyekre nézve a válasz mellé állani; s ezt oly egyetemi kitéttel adá tudunkra, mely által a tőlünk két évig követett elv egyszerre eltöröltetik; s melynél fogva a szatmári követeknek ezentúl az elsőbbtől egészen ellenkező utat kell kezdeni. Mit valánk teendők? Engedni? Az szívünk gyöződésével meg nem fért. Nem engedni? Azt követi kötelességünk nem hagyta. Tehát folyamodánk küldőinkhez: szabadítanak fel régi elveinket: szabadítanak fel meg-kezdett pályánkat, melyen mi a haza szerencsájének eszközeit feltalálhatni reméltük. Nem tevék. [...] Szívünk mondja: e tett által, megóván elveinket, küldőink ellen sem vétkeztünk. Most ők másokat választottak helyünkre; mi pedig megnyertük személyes szabadságunkat.

Jelszavaink valának: haza és haladás. Azok, kik a haladás helyett maradást akarnak, gondolják meg: miképpen a maradás szónak több jelentése van. Kor szerinti haladás épen maradást hoz magával; veszteg maradás következése pedig senyvedés.” (Kölcsey Ferenc: *Búcsú az országos rendektől*, Pozsony, 1835. február 9.)

„1. § Az országgyűlés jövendőben évenként, és pedig Pesten tartandván üléseit, az évenkénti ülésre az ország Rendeit Ő Felsége minden évben, s a mennyire a körülmények engedik, a téli hónapokra hivandja össze.

4. § 1848-tól kezdve minden harmadik év eltelte után, a következő országgyűlés első évi ülésének megnyitását megelőző hat hét lefolyása alatt, országszerte új képviselőválasztás történik, midőn azok is, kik időközben választattak meg, csak új megválasztás által tarthatják meg képviselőhelyeiket, és pedig szinte egy országgyűlés három évi üléseire.

10. § Ülései mind a két táblának ezután is nyilvánosak. A tanácskozásaiban szükséges csend és rend, s a hallgatók teljes hallgatóságában tartása iránt mindenik tábla szabályokat alkot, s azoknak végrehajtását elnöke által szigorúan eszközölteti.” (Az 1848-as áprilisi törvényekből⁶)

A választott (13. vagy 14.) rövid esszé megoldása:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	2	
Tájékozódás térben és időben	2	
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	4	
Ismeretszerzés, a források használata	6	
Az eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás	6	
A feladatban elérhető összpontszám	20	
Vizsgapont	10	

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	2	
Tájékozódás térben és időben	4	
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	6	
Ismeretszerzés, a források használata	12	
Az eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás	12	
A feladatban elérhető összpontszám	36	
Vizsgapont	18	

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	2	
Tájékozódás térben és időben	6	
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	6	
Ismeretszerzés, a források használata	15	
Az eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás	15	
A feladatban elérhető összpontszám	44	
Vizsgapont	22	

		maximális pontszám	elért pontszám
I. Egyszerű, rövid feladatok	1. Az ókori Hellász	4	
	2. A középkori vallások	4	
	3. Az Árpád-kor	3	
	4. Eszmék	3	
	5. A magyar állam	5	
	6. Demográfiai változások	6	
	7. Az 1848-49-es helyszínek	5	
	8. Az I. világháború utáni világgazdaság	3	
	9. A két világháború közti magyar politika	5	
	10. Az Európai Unió	3	
	11. 1956 megítélése	5	
	12. Munkaügyi ismeretek	4	
	I. Összesen	50	
II. Szöveges kifejtendő feladatok	13. A középkori város	10	
	14. A világgazdasági válság	10	
	15. Az Árpád-kor	18	
	16. A magyar külpolitika 1939–41	18	
	17. A magyar népességmozgások	22	
	18. A magyar országgyűlés változásai	22	
	II. Összesen	50	
Az írásbeli vizsgarész pontszáma:		100	

_____
javító tanár

Dátum: .....

	Az elért pontszám egész számra kerekítve	A programba beírt egész pontszám
I. Egyszerű, rövid feladatok		
II. Szöveges kifejtendő feladatok		

_____
javító tanár

_____
jegyző

Dátum: .....

Dátum: .....

¹ A 13. feladathoz tartozó források származási helye: Sz. Jónás Ilona: Középkori egyetemes történeti szöveggyűjtemény Európa és Közel-Kelet IV-XV. század 1/1. kötet (Tankönyvkiadó Budapest, 1981) 322. oldal

² A 14. feladathoz tartozó források származási helye: Száray Miklós – Kaposi József: Történelem IV. (Forrásközpontú történelem; Nemzeti Tankönyvkiadó Budapest, 2009) 69. oldal

³ A 15. feladathoz tartozó források származási helye: István törvényei: <http://www.1000ev.hu/index.php?a=3&param=260>; László törvényei: <http://www.1000ev.hu/index.php?a=3&param=317>; Kálmán törvényei: szkszhu.szksz.com/kalmantorv.doc

⁴ A 16. feladathoz tartozó források származási helye: Száray Miklós – Kaposi József: Történelem IV. (Forrásközpontú történelem; Nemzeti Tankönyvkiadó Budapest, 2009) 133. és 136. oldal

⁵ A 17. feladathoz tartozó források származási helye: IV. Béla levele: http://sermones.elte.hu/szovegkiadasok/magyarul/madasszgy/index.php?file=161_170_hivatalos_levelek; Tessedik Sámuel: <http://tudasbazis.sulinet.hu/hu/tarsadalomtudomanyok/tortenelem/tortenelmi-forrasok-elemzese/2/magyarorszag-nepessege-a-18-szazadban/celkituzes-forras>; A magyarországi németek: http://www.sulinet.hu/oroksegtar/data/magyarorszagi_nemzetisegek/nemetek/valtozo_vilag_sorozat/a_magyarorszagi_nemetek/pages/001_torteneti.htm

⁶ A 18. feladathoz tartozó források származási helye: 1608. évi törvények: <http://www.1000ev.hu/index.php?a=3&param=3120>; Kölcsey: <http://mek.oszk.hu/06300/06367/html/02.htm#33>; 1848-as áprilisi törvények: <http://www.1000ev.hu/index.php?a=3&param=5272>